

הצעת "כנסת חדשה"

ראשית צריך לזכור ששיטת הפרדת הרשויות או ביזור הכוח נועד בראש ובראשונה לייצר מצב שבו אין לאף גוף במבנה המשטרי יותר מדי כוח. זה נועד בראש ובראשונה לצורך הגנה על זכויות הפרט והאזרח.

שנית, מבנה המשטר צריך להיות כזה שכל עוד לא נפגעות זכויות בסיסיות יש להחליט לפי הרוב. השיטה הפרלמנטרית הנהוגה בארץ ובמקומות רבים בעולם היא הדרך בה מנסים ליישם את עיקרון הרוב.

אנחנו רואים בשנים האחרונות קריסה של המודל הזה ובעיקר משתי סיבות. האחת היא שיש יותר מדי כוח בדרך כלל לרשות המבצעת. במיוחד בישראל אין באמת הפרדה בין הכנסת והממשלה ואין פיקוח טוב של הכנסת על הממשלה. התוצאה היא גם שבהרבה מקרים לא מתבצעת מדיניות (תחבורה, בריאות, רווחה, כלכלה וכו') שתואמת לרצון של רוב הציבור. אף אחד במדינת ישראל לא בוחר מפלגה בגלל דעותיה בנושא תחבורה או חינוך או בריאות וכלכלה. אין כמעט אף שר שנבחר לתפקידו בגלל הידע והמומחיות שלו בנושא שעליו הופקד או אפילו לא בגלל החזון שלו לתחום. אותו הדבר גם נכון לועדות הכנסת העוסקות בתחומים השונים של חיינו.

ישראל לא מיוחדת בזה ומחקר של שני פרופסורים מפרינסטון הוכיח שאין שום קשר בין התמיכה הציבורית בהצעת חוק בקונגרס האמריקאי לבין הסיכוי שהיא תעבור. לרוב אין למעשה שום משמעות.

הנסיון העשיר שלנו באכ"ח וגם מחקרים בעולם מראים שלמרות מצג השווא של פילוג עמוק יש למעשה ברוב הנושאים רוב די מוצק בעם. הרכב הרוב הזה יכול להשתנות מנושא לנושא אבל כמעט בכל נושא יש רוב גדול שבדרך כלל לא בא לידי ביטוי בשיטה הנוכחית שמתגמלת ומתמרצת התרכזות במספר הקטן של הנושאים בהם אין הסכמה.

ההצעה הנוכחית באה לתקן את המצב הזה על ידי ביזור לפי נושא! ועל ידי תמרוץ ותגמול שיתופי פעולה!

עיקרי ההצעה הראשונית הם כדלקמן:

- (1) בחירות ישירות ואישיות לועדות הכנסת השונות. מול כל משרד ממשלתי יש ועדה ממשלתית (פרוט הועדות ומשרדי הממשלה שאנחנו מציעים יינתן בסוף ההצעה)
- (2) אדם יכול להעמיד את עצמו לבחירה ולהיבחר לועדה אחת בלבד!
- (3) הועדה תעסוק בחוקים בתחומה בלבד! חבר כנסת כלומר חבר ועדה יכול להצביע על חוקים בתחום הועדה בלבד!
- (4) הועדה אחראית על טיפול בחוקים בכל השלבים, החל מהצעת חוק ועד קריאה שלישית וקבלת החוק לספר החוקים, בתוך הועדה. אין הצבעות במליאה! המליאה היא לצרכים טקסיים בלבד.
- (5) לועדת כנסת יש מעמד של בית משפט והיא יכולה לזמן עדים לתת עדות בשבועה. סרוב להעיד או שקר בעדות הן עברות ברות עונשין!

- 6) כל ועדה תיבחר ראש ועדה ברוב רגיל.
- 7) ועדת כל ראשי הועדות תהיה "ועדת הכנסת" שתחליט איזה ועדה תטפל באיזה הצעת חוק. עבור נושאים שנוגעים בשתי ועדות תקים ועדת הכנסת תתי ועדות שיטפלו בהצעות חוק האלו.
- 8) הצעות החוק יכולות לבוא מתוך הועדות או כהצעות של הממשלה או כהצעות של הציבור דרך אתר החקיקה האזרחי.
- 9) ועדת הכנסת תבחר יו"ר שיהיה יו"ר הכנסת.
- 10) ועדת הכספים תחליט כמה אחוז מהתקציב יקבל כלל משרד ממשלתי.
- 11) הצעות החוק של הועדות השונות יהיו בהתאם לתקציב שהוחלט עליו בועדת הכספים.
- 12) ראש ממשלה יכול להציע אדם להיות שר למשרד מסוים ואז המועמד עובר שימוע בועדת הכנסת שמתמחית במשרד הזה. מועמד לשר שלא יעבור את השימוע בהצלחה לא ימונה.
- 13) חבר ועדה לא יכול להיות מועמד לשר.
- 14) תפקיד הועדה, מעבר לחוקים שהיא מחוקקת, היא לקבוע מדיניות ולוודא שהמשרד המתאים מקיים את המדיניות שיש לה רוב בועדה שמשקף את הרוב בעם בנושא הספציפי הזה.

בשיטה הזו יכול להיות הרכב רוב שונה בכל אחת מהועדות או אפילו לכל חוק בנפרד אד הוק. יכול להיות בועדת הבריאות שיתוף דעות ושיתוף פעולה בין מתנחלים לערבים ובעדה אחרת בין חילונים וחרדים וכן הלאה. ההסכמות בנושאי בריאות, חינוך רווחה וכו הם לפי נסיונו חוצי מגזרים ו"שבטים" שונים בישראל.

אנחנו משאירים ל"חוק הממשלה" את ההחלטה כיצד יבחר ראש הממשלה. ניתן בבחירה ישירה או שועדת חוץ וביטחון תקבע גם את ראש הממשלה גם את שר הביטחון וגם את שר החוץ.